

P r í p r a v a

na seminár vyšších súdnych úradníkov a právnych čakatel'ov prokuratúra dňa 12. februára 2013 v Omšeni, k otázkam n Ústnu časť justičnej skúšky z trestného práva.

(sylaby)

1. a) premlčanie trestného stíhania (§ 87 TZ)

Tento inštitút je zakotvený v tretej hlave všeobecnej časti TZ (Zánik trestnosti a trestu).

V tomto ustanovení je upravený inštitút premlčania trestného stíhania, ktorý je založený na predpoklade, že uplynutím času postupne slabne až celkom zaniká potreba trestnoprávnej reakcie na trestný čin a to tak z hľadiska generálnej , ako aj individuálnej prevencie.

Podmienkou zániku trestnosti je uplynutie zákonom stanovenej premlčacej doby, ktorá sa určuje podľa závažnosti trestného činu vyjadrenej v sadzbe za daný trestný čin.

V odseku 2 a 3 tohto ustanovenia sú upravené dôvody, kedy premlčacia doba neplynie, ako aj dôvody ktoré premlčanie trestného stíhania prerušujú.

Judikatúra :

- R 2/2010- premlčanie – úkony, ktoré smerujú k nariadeniu výkonu trestu, sú aj úkony cudzieho štátu.
- R 24/1972 – rozhodnutie o zastavení trestného stíhania proti obvinenému je úkon, ktorý smeruje k trestnému stíhaniu obvineného a je dôvodom na prerušenie trestného stíhania podľa § 67 ods. 3 písm. a) TZ.
- R 39/1984 – uznesenie o postúpení veci podľa § 188 ods. 1 písm. a), § 222 ods. 1 a § 314c ods. 1 písm. a) TP, ako aj uznesenie o odňatí a prikázaní veci sú úkonmi, ktoré smerujú k trestnému stíhaniu páchatel'a a ktorými sa preto prerušuje premlčanie trestného stíhania.

V ustanovení § 88 sú určené výnimky z inak všeobecnej platnosti inštitútu premlčania trestného stíhania. Zakotvuje sa zásada, že uplynutím premlčacej nezaniká trestnosť trestných činov uvedených v dvanástej hlave osobitnej časti TZ s výnimkou taxatívne uvedených trestných činov.

1.b) trestné činy proti životu

Tieto trestné činy (§ 144 - § 178) sú zakotvené v prvej hlave osobitnej časti TZ.

Prvá hlava obsahuje tri diely:

- a) trestné činy proti životu
- b) trestné činy proti zdraviu
- c) trestné činy ohrozujúce život alebo zdravie

(je potrebné vedieť aj delenie z hľadiska zaradenia jednotlivých trestných činov do uvedených dielov).

a) z trestných činov proti životu treba spomenúť najmä trestné činy úkladnej vraždy (§ 144) a vraždy (§ 145).

Druhovým objektom týchto trestných činov je ľudský život.

Objektívna stránku charakterizuje spôsobenie smrti alebo usmrtenie ľudského plodu, a to nielen konaním ale aj opomenutím.

Trestný čin úkladnej vraždy (§144 TZ).

Objektom trestného činu úkladnej vraždy je ochrana života človeka.

Objektívnou stránkou tohto trestného činu je usmrtenie človeka s vopred uváženou pohnútkou. Zakotvenie tohto ustanovenia bolo vyvolané potrebou dôsledne odlišiť vraždy spáchané na základe spontánneho rozhodnutia, od tých, ktoré si páchatel'a dôkladne vopred rozvážil, neraz aj dlho pripravoval a dokonale naplánoval, prípadne sa o jej dokonanie už pokúsil.

Z hľadiska subjektívnej stránky ide o úmyselný trestný čin.

Trestný čin vraždy (§ 145 TZ).

Objektom tohto trestného činu je ochrana ľudského života.

Objektívna stránka tohto trestného činu je charakterizovaná usmrtením človeka, čím rozumieme zbavenie života živého človeka, bez ohľadu na použité prostriedky. Usmrtenie človeka možno spáchať tak konaním, ako aj opomenutím takého konania, na ktoré bol páchatel' podľa okolností a svojich pomerov povinný.

Ide o úmyselný trestný čin.

Trestný čin vraždy novonarodeného dieťaťa matkou (§ 146 TZ).

Objektom tohto trestného činu je ochrana ľudského života.

Úmyselné usmrtenie novonarodeného dieťaťa matkou je miernejšie trestné, ak sa ho dopustí matka v rozrušení spôsobenom pôrodom.

Novonarodené dieťa – pozri vysvetlivky k § 146 TZ. Ide o dieťa od začiatku pôrodu a to aj vtedy ak celkom neopustilo matkino telo a nie je celkom od neho oddelené.

K pojmu rozrušenie matky, vyvolané pôrodom Pozri vysvetlivky k § 144 a judikáty č. R 38/1976 a R 25/1992.

Posúdiť , či ide o stav rozrušenie vyvolanom pôrodom musí znalec – pôrodník, nie znalec z odvetvia psychiatrie.

Ide o úmyselný trestný čin.

Trestný čin zabitia (§ 147 TZ, § 148 TZ).

Objektom tohto trestného činu je ľudský život.

Objektívna stránka spočíva v úmyselnom konaní, ktorým páchatel' konajúci v úmysle spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví spôsobí z nedbanlivosti smrť.

Samotný názov tohto trestného činu u dostatočne vystihuje charakter tohto spôsobu usmrtenia iného s tým, že nejde o vraždu, teda o úmyselné usmrtenie, pretože smrť nastala len v dôsledku páchatel'ovej nedbanlivosti.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje nedbanlivosť vo vzťahu k spôsobeniu smrteľného následku.

Pri tomto trestnom čine podľa § 148 TZ sa postihuje konanie, ktorým páchatel' konajúci v úmysle spôsobiť inému ublíženie na zdraví spôsobí z nedbanlivosti ťažší následok vo forme smrti.

Pozri k tomu aj ustanovenie § 123 - ujma na zdraví.

Trestný čin usmrtenia (§ 149 TZ).

Objektom tohto trestného činu je ľudský život.

Ma rozdiel od jednotlivých foriem vraždy a zabitia tento trestný čin je vo svojom základe nedbanlivostným trestným činom, pretože páchatel' nemal úmysel iného usmrtiť, ani mu spôsobiť akúkoľvek ujmu na zdraví, ale napriek tomu, hoci z nedbanlivosti, inému spôsobil smrť, napr. pri dopravnej nehode alebo inej prevádzkovej nehode.

Tento trestný čin je tiež súčasťou otázky č. 21. písm. b) - trestné činy na v doprave, kde sú uvedené aj ďalšie trestné činy : opilstvo (§ 363 TZ), ohrozenie pod vplyvom návykovej látky (§ 289 TZ) , ublíženie na zdraví (§ 155-158 TZ), všeobecné ohrozenie (§ 284-285 TZ), neposkytnutie pomoci (§ 177-178 TZ).

Judikátúra: R č. 43/2009- trestný čin spáchaný z nedbanlivosti je vždy prečinom.

POZOR! Novela TZ č. 262/2011 zmenila znenie § 149 ods. 3 Tr. zák. v tom, že rozšírila aplikáciu tohto ustanovenia aj na skutky spáchané voči dvom osobám, pretože predchádzajúce znenie nerozlišovalo medzi usmrtením jednej osoby alebo dvoch osôb.

2. a) zmena zákona, účinná ľútosť (§ 84, § 85 -86 TZ).

V ustanovení § 84 TZ (pod názvom zmena zákona) je zakotvené generálne ustanovenie, podľa ktorého pri splnení určenej podmienky, napr. pri zmene zákona, zanikajú trestné dôsledky trestného činu, ktorý inak v čase, keď k nemu došlo, spĺňal všetky pojmové náležitosti trestného činu.

V ustanovení § 85 TZ je upravená účinná ľútosť pri taxatívne uvedených trestných činoch pri ktorých ich trestnosť zaniká, ak páchatel dobrovoľne

- a) škodlivý následok trestného činu zamedzil alebo napravil, alebo
- b) urobil o trestnom čine oznámenie v čase, keď sa škodlivému následku trestného činu mohlo ešte zabrániť.

V ustanovení § 86 TZ sú upravené osobitné prípady účinnej ľútosti pri trestných činoch

- zanedbania povinnej výživy (§ 207 TZ),
- nevyplatenia mzdy a odstupného (§ 214 TZ),
- zneužitia účasti na hospodárskej súťaži (§ 250 TZ),
- neodvedenia dane a poistného (§ 277 TZ),
- založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny (§ 296 TZ) alebo teroristickej skupiny (§ 297 TZ),
- podplácania (§ 332, § 333, § 335 TZ).

(Treba vedieť aj podrobné zákonné podmienky na použitie tohto ustanovenia pri uvedených trestných činoch, najmä z hľadiska časových súvislostí).

POZOR! Novela TZ č. 334/ 2012 zmenila podmienky účinnej ľútosti....

2. b) trestné činy proti majetku

Trestné činy proti majetku sú zaradené v TZ v jeho štvrtej hlave (§ 212- 249 TZ).

Najčastejším trestným činom v aplikačnej praxi je trestný čin krádeže (§ 212).

Objektom tohto trestného činu je vlastníctvo veci, ďalej držba veci, ale aj faktická dizpozícia s vecou, pričom rozhodujúci je faktický stav.

Pojem vec je bližšie upravený v ustanovení § 129 TZ.

V komentári TZ sú vysvetlené aj pojmy „ cudzia vec“, cenné papiere, ako aj ďalšie pojmy (pozri judikatúru _ R 60/1993, R13/1976, R 23/1991-II, R 11974.

Rovnako sú v komentári upravené aj ďalšie pojmy „prisvojenie vecí“, „zmocnenie sa vecí“ (pozri judikatúru – R51/1976-I, R35/1987, R 21/1972-I, R 27/1966-I a R 25/1986).

Z hľadiska subjektívnej stránky ide o úmyselný trestný čin, ktorý musí zahŕňať všetky znaky objektívnej stránky, vrátane prisvojenia (pozri judikát č. R 8/1986-II).

V odseku 2 tohto ustanovenia je zakotvená trestnosť páchatel'a bez ohľadu na výšku spôsobenej škody, ale iba za predpokladu, že si prisvojil cudziu vec tým, že sa jej zmocnil niektorým zo spôsobov taxatívne uvedených v písm. a) až f).

Novela TZ č. 262/2011 zakotvila nové skutkové podstaty trestných činov, ktoré patria do tejto hlavy.

Ide o trestné činy:

„ Marenie exekučného konania „- § 243a.

„ Poškodzovanie a znehodnocovanie kultúrnej pamiatky“ - § 248a

„ Poškodzovanie a znehodnocovanie archeologického dedičstva“ – § 249

„ Falšovanie predmetov kultúrnej hodnoty“ - § 249a.

3. a) pokračovací trestný čin, hromadný trestný čin, trváci trestný čin, spáchanie či u opakovane.

K jednotlivým pojmom pozri ustanovenie § 122 TZ (piata hlava TZ).

Trestný čin je spáchaný opakovane (§ 122 ods. 9 TZ) , ak páchatel' postupne spáchal viac rovnakých trestných činov opakovanými samostatnými činmi, medzi ktorými nie je žiadna objektívna alebo subjektívna alebo subjektívna súvislosť, pričom trestnosť každého zý nich sa posudzuje samostatne.

Opakovanie trestnej činnosti zakladá teda viaccinný súbeh trestných činov.

Pokračovací trestný čin - § 122 ods. 10 TZ.

Pokračovanie v trestnej činnosti je taká trestná činnosť, keď jednotlivé čiastkové konania – čiastkové skutky naplňajú rovnakú skutkovú podstatu trestného činu.

Objektívna súvislosť je daná:

a) časovou súvislosťou v páchaní čiastkových útokov,

b) rovnakým alebo podobným spôsobom páchania čiastkových útokov,

c) rovnakým predmetom útoku, ale výnimočne môže ísť aj o rôzne predmety (napr. pri krádeži).

Subjektívna súvislosť spočíva v uskutočňovaní rovnakého zámeru (jednotiaci zámer).

V prípade pokračovacieho trestného činu sa všetky čiastkové útoky posudzujú ako jeden trestný čin. A škody pri majetkových trestných činoch sa spočítavajú.

Hromadný trestný čin - § 122 ods. 11 TZ.

Pri hromadných trestných činoch na trestnú zodpovednosť nestačí jeden akt, ale je ich potrebných niekoľko, ale aj tu sa vyžaduje objektívna a subjektívna súvislosť. O hromadný trestný čin ide napr. vtedy, ak zákon vyžaduje sústavnosť, napr. tr. čin podávania alkoholických nápojov mládeži (§ 175 TZ).

Trváci trestný čin - § 122 ods. 12 TZ.

Pri trvácom trestnom čine môžu nastať dve alternatívy a to:

- a) ak páchatel' vyvolá a udržiava protiprávny stav (napr. pri tr. čine obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 TZ,**
- b) ak páchatel' len udržiava protiprávny stav, ktorý sám nevyvolal.**

Upozorňujem na § 122 ods. 13 – ak páchatel' pokračuje v konaní, pre ktoré je stíhaný, aj po vznesení obvinenia, posudzuje sa táto okolnosť od tohto procesného úkonu ako nový skutok (to však neplatí ak ide o trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 TZ. V takom prípade ide o pokračovanie konania až do doby, kým je vyhlásený rozsudok súdu prvého stupňa alebo pokiaľ sa súd druhého stupňa neodobral na záverečnú poradu.

3.b) trestné činy všeobecne nebezpečné (§ 284-299 TZ)

Trestné činy všeobecne nebezpečné sú upravené v prvom diele šiestej hlavy TZ. (§ 284 – 299 TZ).

Druhovým objektom všeobecne nebezpečných trestných činov je bezpečnosť života, zdravia ľudí a majetku.

Na naplnenie objektívnej stránky týchto trestných činov stačí už samotné ohrozenie chráneného záujmu. Pokiaľ by konanie páchatel'a spôsobilo poruchu na chránenom objekte, spravidla sa to posúdi ako okolnosť podmieňujúca použitie vyššej trestnej sadzby alebo ako súbeh s poruchovým trestným činom.

Treba sa zamerať najmä na trestný čin všeobecného ohrozenia (§ 284-285 TZ), ohrozenie pod vplyvom návykovej látky (§ 289 TZ), nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami (§ 294-295 TZ), založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny (aj teroristickej skupiny) – (§ 296-297 TZ).

POZOR ! Novela TZ č. 262/2011 zakotvila novú skutkovú podstatu tr. činu neoprávnené uskutočňovanie stavby podľa § 299a TZ.

4. a) krajná núdza (§ 24 TZ).

Ide o jednu z okolností vylučujúcich protiprávnosť činu.

Čin, inak trestný, ktorým niekto odvracia bezprostredné nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému TZ, nemôže byť trestný. Ide tu totiž o stret záujmov spoločnosti na ochrane rôznych chránených záujmov.

O krajnú núdzu nejde, ak bolo možné nebezpečenstvo priamo hroziace za daných okolností odvrátiť inak alebo ak spôsobený následok je zjavne závažnejší ako ten, ktorá hrozil.

Toto ustanovenie zakotvuje povinnosť pri krajnej núdzi dodržať zásadu subsidiarity aj zásadu proporcionality.

Zásada subsidiarity – nejde o krajnú núdzu,, ak nebezpečenstvo bolo možné odvrátiť inak a včas.

Zásada proporcionality – nejde o krajnú núdzu, ak spôsobený následok je zjavne závažnejší, než ten, ktorý hrozil.

JUDIKATÚRA _ R 19/1968, R 26/1972, R 10/1980

4. b) trestné činy proti rodine a mládeži (§ 204-211 TZ)

Trestné činy proti rodine a mládeži sú upravené v tretej hlavy osobitnej časti TZ. (§ 204 -211 TZ).

Objektom trestných činov proti rodine a mládeži sú niektoré záujmy vyplývajúce zo základných zásad rodinného práva. Spoločným objektom ostatných trestných činov je predovšetkým výchova mládeže na platného člena spoločnosti.

Objektívna stránky týchto trestných činov vyplýva z znenia a obsahu jednotlivých skutkových podstát (pozri Komentár k TZ).

5. a) škoda podľa Trestného zákona (§ 124-126 TZ)

Pojem „škoda“ je upravený v v piatej hlave všeobecnej časti TZ (§ 124-128).

V ustanovení § 124 Tz je definícia tohto pojmu a v § 125 sú definované jednotlivé druhy škôd aj s presným číselným vymedzením. V § 126 sú upravené jednotlivé spôsoby určovania škody v rôznych odvetviach .

5. b) trestné činy ohrozujúce trhovú ekonomiku (§250-258 TZ)

Tieto trestné činy sú upravené v prvom diele piatej hlavy Tr. zákona.

Patria sem najmä trestné činy neoprávneného podnikania (§ 251 TZ), neoprávnenej výroby liehu (§ 253 TZ) a porušovanie predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou (§ 254 TZ).

Novela TZ č. 262/2011 zakotvila novú skutkovú podstatu – trestný čin „ Neoprávnené zamestnávanie „ - § 251a.

6. § 25 TZ - nutná obrana

Tento inštitút je upravený v ustanovení § 25 TZ.

Ods. 1/ Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený TZ, nie je trestným činom.

Ods.2/ Nejde o nutnú obranu, ak obrana bola celkom zjavne neprimerané útoku, najmä k jeho spôsobu, miestu a času, okolnostiam vzťahujúcim sa k osobe útočníka alebo k osobe obrancu.

Ods. 3/ Ten, kto odvracia útok spôsobom uvedeným v odseku 2, nebude trestne zodpovedný, ak konal v silnom rozrušení spôsobenom útokom, najmä v dôsledku zmätku, strachu alebo zľaknutia.

Pri nutnej obrane sa nevyžaduje vôbec zásada subsidiarity a závisí od rozhodnutia napadnutého.

Zásada proporcionality je modifikovaná v tom smere, aby obrana nebola celkom zjavne neprimeraná útoku.

6. b) Trestné činy daňové (§276-278 TZ)

Tieto trestné činy sú upravené v treťom diele piatej hlavy TZ. Patria sem :

Skrátenie dane a poistného § 276 TZ (aj poistné ej v názve od účinnosti novely č. 262/2011 Z.z.)

- Neodvedenie dane a poistného - § 277 TZ
- Nezaplatenia dane - § 278 TZ

Treba zároveň pozrieť aj ustanovenia o osobitnej účinnej ľútosti - § 86 písm. e) TZ.

POZOR! Novela TZ č. 246/2012 zakotvila nový tr. čin „Danový podvod“ - § 277a TZ a nový tr. čin“ Marenie výkonu správy daní“ - § 278a TZ.

POZOR“ Novela č. 246/2012 okrem zakotvenia nových skutkových podstát § 277a a § 278a, do § 61 zaviedla nový odsek 5, podľa ktorého sa páchatel'om daňových trestných činov obligatórne ukladá aj trest zákazu činnosti a to v hornej polovici odseku 2 ale len pri kvalifikovaných skutkových podstatách týchto tr. činov.

7. a) trest odňatia slobody (§ 46 a iné TZ)

Výmera, výkon, diferenciacia, podmienené prepustenie, upustenie od potrestania.

Treba vedieť aj ukladanie trestu,, zásady ukladania, , zvyšovanie a znižovanie trestnej sadzby - § 38 TZ,, asperačná zásada, v tej súvislosti aj Nález Ústavného súdu z roku 2012, zásadu trikrát a dosť a najdôležitejšie judikáty k tejto problematike.

Taktiež treba vedieť zákonné podmienky podmieneného prepustenia z VTOS- § 66. § 67 TZ.

POZOR“ Novela č.262/2011 - § 67 ods. 1 – zmena „okrem osoby odsúdenej na doživotie“.

7. b) trestné činy korupcie (§328-336 TZ)

Tieto trestné činy sú upravené v tret'om diele ôsmej hlavy TZ (§ 328-336 TZ).

Patria sem trestné činy prijímania úplatku (§ 328-331 a podplácania (§ 332 – 336).

Pozri k tomu aj pojmové ustanovenie § 131 TZ – vec všeobecného záujmu, úplatok.

Judikatúra : R 59/2007 – ku vzťahu tr. činu nepriameho úplatkárstva (§ 336 ods. 1 TZ k tr. činu podvodu podľa § 221 TZ)

Novela TZ č. 262/2011 zakotvila novú skutkovú podstatu – trestný čin „ Volebná korupcia“ - § 336a.

8. a) ochranné liečenie (§ 723-75 TZ)

Pozri § 73-74 TZ – podmienky ukladania, dĺžka trvania, upustenie od výkonu OL.

8. b) Trestné činy proti ľudskej dôstojnosti (§ 199-203 TZ).

Treba sa zamerať najmä na tr. čin znásilnenia (§ 199), odloženie a opustenie dieťaťa (§ 205 – 206 a rozdiel medzi nimi), sexuálne násilie § 200) a trestné činy sexuálneho zneužívania (§ 201-203).

9. a) podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, podm. upustenie od výkonu zvyšku trestu ZČ alebo zákazu pobytu.

Tieto inštitúty sú upravené v ustanoveniach § 66- 72.

Je potrebné sa zamerať najmä na zákonné podmienky použitia týchto ustanovení, vrátane doby doterajšieho výkonu a splnenie ďalších zákonom stanovených podmienok.

Novela TZ č. 313/23011- § 69 doplnený o nové odseky 4 a 5 - k nemožnosti podmieneného upustenia od výkonu zvyšku trestu ZČ.

POZOR“ Novela č. 262/2011 – zmena § 67 ods. 1 TZ.//9. b) trestné činy proti slobode (§ 180 – 198 TZ)-zmena § - nové znenie §

Ods. Tieto trestné činy sú upravené d prvom diele TZ.druhej hlavy TZ (§ 179 -198 TZ).

Zamerat' sa treba najmä na trestné činy : obchodovanie s deťmi (§ 180-181 TZ), pozbavenie a obmedzenie osobnej slobody (§ 182-183 TZ), najmä na rozdiel medzi nimi, ďalej na trestný čin lúpeže (§ 188 TZ) a rozdiel medzi ním a tr. činom krádeže (§ 212 TZ), trestný čin vydierania (§ 189 TZ), trestný čin hrubého nátlaku (§ 190 a 191 TZ), tr. čin porušovania domovej slobody (§ 194 TZ).

10. a) zahľadanie odsúdenia -§ 92-93 TZ)

Tieto ustanovenia patria medzi inštitúty tretej hlavy „Zánik trestnosti a trestu“.

Treba sa zamerat' na splnenie zákonných podmienok zahľadania odsúdenia , najmä z hľadiska časových podmienok.

10. b) trestné činy proti iným právam a slobodám (§ 359-378 TZ). IX.Hlava TZ

Ods. trestné činy sú upravené v deciatej hlave TZ (§ 359-378 TZ).

Pozornosť treba zamerat' najmä na trestné činy : nebezpečné vyhrážanie (§ 360), opilstvo (§ 364), šírenie poplašnej správy (§ 361-362), týranie zvierat' (§ 378).

POZOR“ Novela 262/2011 – nový trestný čin § 360a „Nebezpečné prenasledovanie“

Tou istou novelou došlo k sprísmeniu trestného postihu pri „Týraní zvierat“ v odseku 1, až na dva roky. (§ 378 ods. 1).

Touto novelou došlo aj k zakotveniu nového tr. činu „ Zanedbanie starostlivosti o zvieratá - § 378a TZ.

11.

a) podmienený odklad VTOS, podmienený odklad výkonu trestu s probačným dohľadom (§ 49 -53).

Treba sa zamerať na zákonné podmienky podmieneného odkladu výkonu trestu OS v zmysle príslušných ustanovení, ako aj na nadväzujúce ustanovenia, v ktorých sú zakotvené nadväzujúce okolnosti podmieneného odkladu VTOS (§ 50 a §52 TZ).

Treba sa zamerať aj na prípady nesplnenia zákonných podmienok počas skúšobnej podmienenej doby a ich následky a tiež na možnosti súdu ponechať podmienene odsúdenie v platnosti - § 50 ods. 4 TZ.

11. b) ústavné zriadenie a krízová situácia (§ 134 TZ).

Ide o ustanovenie, ktoré je zaradené v piatej hlave osobitnej časti TZ, v ktorej sú upravené pojmy.

12. a) osobitné ustanovenia o mladistvých (§ 94-121 TZ).

Ide o pomerne široko koncipovanú otázku, treba sa zamerať na najdôležitejšie z uvedených okolností :

- vekové náležitosti,
- trestná zodpovednosť, pozor na § 95 ods. 1 TZ úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti mlad.
- ochranná výchova
- výchovné opatrenia
- tresty (zásadné rozdiely medzi ukladaním trestu dospelým a mladistvým – výmery trestov).

12. b) trestné činy proti mieru a ľudskosti (§ 417-434).

Tieto trestné činy sú zaradené do dvanástej hlavy TZ .

Pozornosť treba zamerať najmä na trestné činy : genocídium (§ 418ñ, podpora a propagácia skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd (§ 421-422).

Novela TZ č. 262/2011 zakotvila novú skutkovú podstatu – trestný čin „Nedobrovoľné zmiznutie „ - § 420a.

13.a) ujma na zdraví, ublíženie na zdraví, ťažká ujma na zdraví (§ 123 TZ).

Pozornosť treba zamerať na presné definície jednotlivých druhov ujmy na zdraví.

Pozornosť treba venovať najmä § 123 ods. 3 TZ, jednotlivé formy ťažkej ujmy na zdraví.

13. b) trestné činy proti životnému prostrediu (§ 300-310).

Tieto trestné činy sú upravené v druhom diele šiestej hlavy.

Ohrozenie a poškodenie životného prostredia (§ 300-302 TZ).

Porušovanie ochrany vôd a ovzdušia § 303-306 TZ).

Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín (§ 307-310 TZ). Trestný čin pytlactva (§ 310 TZ).

POZOR! Novela TZ č. 262/2011 zakotvila novú skutkovú podstatu – trestný čin „ Neoprávnené vypúšťanie znečisťujúcich látok“ - § 302a.

14. a) mnohosť trestných činov a ukladanie trestov (úhrnný trest, spoločný trest, asperačná zásada, súhrnný trest).

Treba zamerať pozornosť na opresné definovanie zákonných podmienok pri ukladaní tak úhrnného, ale najmä súhrnného trestu a taktiež aj trestu spoločného.

Pri asperačnej zásade treba presne definovať podmienky jej použitia zakotvené v § 42 ods. 1 TZ.

Judikatúra: R 3/2010 – podmienky na použitie asperačnej zásady.

R 32/2009 – zásady ukladania trestov (zvýšenie a zníženie trestnej sadzby podľa § 41ods. 2 a § 39 ods. 4 Tr. zák.)

POZOR: Novela TZ č. 344/2012 zo 17.10.2012, účinná od 1.1.2013 zakotvila zásadu že uloženie súhrnného a spoločného trestu sa nepoužije v prípade, ak predchádzajúci rozsudok bol vydaný súdom iného členského štátu EÚ.

14. b) trest ohrozenia pod vplyvom návykovej látky (§ 289 TZ).

Tento trestný čin je zaradený do prvého dieľu šiestej hlavy, medzi trestné činy všeobecne nebezpečné,

Treba podrobne vedieť najmä zákonné podmienky pre vyvodenie trestnosti v zmysle citovaného ustanovenia, ale zároveň je treba už definovať tento trestný čin aj podľa novely TZ č.13/2011 Z.z.

Novela zakotvila dve nové skutkové podstaty v odseku 1 a 2 ust. § 289 (doterajšie boli prečíslované). Pri alkoholických nápojoch hodnota alkoholu v krvi musí dosahovať najmä jedno promile. Pod touto úrovňou to bude priestupok. (ods. 1)

V odseku 2 je zakotvená trestnosť pri odmietnutí páchatel'a podrobiť sa vyšetreniu na zistenie návykovej látky.

Treba podrobne preštudovať novelu TZ č. 313/2011 Z.z. vo vzťahu k tomuto ustanoveniu, pretože došlo k zásadným zmenám v doterajšom znení skutkovej podstaty tohto trestného činu.

15. a) trest povinnej práce (§ 54- 55 TZ a § 111 TZ u mladistvých).

Pozri ustanovenie § 54-55, § 111 TZ, najmä z hľadiska zákonných podmienok pre uloženie tohto druhu trestu a okolností týkajúcich sa jeho výkonu.

Judikatúra : R 45/2008 - príslušný na nariadenie výkonu trestu povinnej práce je súd, v obvode ktorého má odsúdený bydlisko a nie súd, ktorý ho uložil. Odsúdený vykonáva tento trest v obvode súdu, v ktorom má trvalé bydlisko, ale s jeho súhlasom môže byť vykonaný aj mimo tohto obvodu.

Trest domáceho väzenia - § 53 Tr. zák.– pozri podmienka a spôsob výkonu.

15. b) trestné činy proti životu – pozri otázku č. 1. b).

16. a) organizovaná skupina, zločinecká skupina, teroristická skupiny

Pozri § 129 TZ – piata hlava osobitnej časti – pojmy.

16. b) návyková látka, prechovávanie drog pre vlastnú potrebu a trestné činy s nimi súvisiace.

Ide o inštitúty upravené v piatej hlave osobitnej časti - § 130 TZ.

Súvisiace trestné činy : ohrozenie pod vplyvom návykovej látky- §289, opilstvo - § 363.

17. a) prepadnutie veci a zhabanie veci (§ 60, § 83 TZ)

V prvom prípade ide o trest, v druhom prípade o ochranné opatrenie. Treba sa zamerať na rozdiel medzi nimi a na podmienky ich aplikácie.

POZOR“ Novela č. 262/2011 upravila nové znenie § 58 ods. 2– trest prepadnutia majetku, treba sa zamerať na rozdiely v porovnaní s predchádzajúcou úpravou

17. b) trestné činy verejných činiteľov – (§ 326-327 TZ)

Tieto dva trestné činy sú zaradené do prvého dielu ôsmej hlavy osobitnej časti TZ.

Patria sem trestné činy :

- zneužívanie právomoci verejného činiteľa - § 326
- marenie úlohy verejným činiteľom - § 327

POZOR: Novela č, 262/2011 zakotvila novú skutkovú podstatu tr. činu Marenie úlohy verejným činiteľom“ -§ 327a a taktiež zmenila znenie § 327 ods.1 – pribudol aj pojem „sťaž“.

Treba vedieť tri základné znaky, ktoré definujú verejného činiteľa – pozri komentár k TZ k § 128.

- konkrétne postavenie, povolanie, služobný pomer alebo určitá funkcia osoby,

- podielanie sa na plnení úloh spoločnosti a štátu

-používanie zverenej právomoci danej v rámci zodpovednosti za plnenie týchto úloh.

18. a) zásada“ trikrát a dost“ (§ 47 ods. 2 TZ.)

Treba sa dôsledne zamerať na zákonné podmienky použitia tohto ustanovenia, so všetkými jeho podrobnosťami, ktoré sú uvedené v znení tohto ustanovenia. Ide inštitút, ktorý výrazne sprísňuje uložení výmeru trestu a preto treba dôsledne vždy skúmať splnenie zákonných podmienok na jeho aplikáciu.

Judikatúra : R 33/2007 –obsah výroku rozsudku pri použití zásady „trikrát a dost“.

(treba doplniť o nález Ústavného súdu a o judikáty)

18.b) trestné činy proti ľudskej dôstojnosti - pozri otázku č. 8. b).

19. a) trest odňatia slobody na doživotie, možnosti podmieneného prepustenia z výkonu tohto trestu (§ 47, § 67 TZ).

Treba sa zamerať na zákonné podmienky ukladania tohto druhu trestu, so všetkými podrobnosťami uvedenými v § 47 ods. 2 TZ a taktiež na možnosti prepustenia z výkonu tohto trestu.

Judikatúra : R 33/2007 – posudzovanie zákonnej podmienky uloženia trestu odňatia slobody na doživotie.

19. b) odpustenie alebo zmiernenie trestu, premlčanie výkonu trestu (§ 89 a § 90 TZ).

V oboch prípadoch ide o inštitúty umožňujúce zánik trestnosti – tretia hlava všeobecnej časti TZ - §89 a 90 TZ.

Treba sa zamerať na zákonné podmienky použitia týchto inštitútov a u premlčania na podmienky prerušenia premlčania výkonu trestu.

20. a) pôsobnosť TZ (§ 2- 7a TZ).

Jednotlivé druhy pôsobnosti TZ sú upravené v prvej hlave všeobecnej časti TZ. Treba rozlišovať:

- časovú pôsobnosť,
- územnú pôsobnosť
- osobnú pôsobnosť,
- pôsobnosť podľa medzinárodných zmlúv,
- pôsobnosť na ukladanie ochranných opatrení.

Je potrebné znalosť základných princípov tej-ktorej pôsobnosti, ako aj uprednosťňovania prednosti jednotlivých druhov pôsobnosti navzájom.

20. b) verejný činiteľ, zahraničný verejný činiteľ, cudzia moc a cudzí činiteľ(§ 128,,§ 133).

Ide o inštitúty uvedené medzi „pojмами“ v piatej hlave všeobecnej časti TZ.

(je možné, že pri tejto otázke sa môže skúšajúci opýtať aj na trestné činy verejných činiteľov - § 326-327 TZ.)

21. a) oprávnené použitie zbrane, dovolané riziko, výkon práv a povinností (§ § 26,§27,§28 TZ)

Ide o okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu, ktoré sú upravené v druhom diele prvej hlavy TZ.

(pozor, nejde o okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť).

Pozornosť treba venovať najmä odseku 2/ § 26 TZ. – použitie zbrane vo svojom obydli.

Atrapa zbrane nie je považovaná za zbraň –pozri rozh. NSSR 3 To 19/98 zverejnené v Zbierke zo súdnej praxe č. 57/2000.

21. b) trestné činy v doprave (usmrtenie, ublíženie na zdraví, ohrozenie pod vplyvom návykovej látky, opilstvo, všeobecné ohrozenie, neposkytnutie pomoci) – (§ 149, § 155, § 363, § 284,285, § 177-178.)

Ide o trestné činy, ktoré sú upravené v rôznych hlavách osobitnej časti TZ, preto treba vedieť konkretizovať vždy ich objekt a objektívnu stránku ich konania a previazanosť aj na požitie návykovej látky pred ich spáchaním.

Novela TZ č. 313/2011 – zakotvila nové odseky 1 a 2 v ustanovení § 289 TZ (trestný čin ohrozeniam pod vplyvom návykovej látky) – trestnosť bývalého „opilstva“.

Aj pri usmrtení § 149 TZ- bola zmena – pozri trestné činy proti životu.

22. a) zásady ukladania trestov (34 TZ).

Zásady ukladania sankcií (trestov aj ochranných opatrení) sú zakotvené v ustanoveniach § 34 a § 35 TZ.

Treba vedieť všetky, ale len podstatné náležitosti jednotlivých ustanovení tohto ustanovenia.

22. b) súhlas poškodeného, plnenie úloh agenta (§ 29, § 30 TZ).

Ide o okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu. Pri plnení úloh agenta treba zamerať pozornosť najmä na splnenie všetkých zákonných podmienok a obmedzení pri aplikácii tohto ustanovenia.

POPZOR- nejde o okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť.

23. a) peňažný trest – (§ 56-57 TZ).

Zákonné podmienky ukladania tohto druhu trestu sú upravené v ustanoveniach § 56 – 57 TZ.

Možnosť plniť vo forme splátok - § 56 ods. 3 TZ.

Treba zdôrazniť obligatórnu povinnosť súdu uložiť náhradný trest_odňatia slobody v zmysle § 57 ods. 3 TZ.

23. b) trestné činy proti výkonu právomoci verejného činiteľa (§ 321-325 TZ).

Tieto trestné činy sú upravené v prvom diele ôsmej hlavy osobitnej časti TZ.

Útok na orgán verejnej moci - § 321- 322 TZ.

Útok na verejného činiteľa - § 323-325 TZ.

Verejný činiteľ – pozri § § 128 ods. 1 TZ.

24. a) trest prepadnutia majetku (§58-59 TZ).

Tento druh trestu je upravený v ustanovení § 58-59 TZ. Treba zamerať pozornosť aj na novelu TZ č. 262/2011 Z.z. , ktorá priniesla zmeny pri aplikácii tohto ustanovenia.

Novela TZ č. 262/ 2011 (bod 5 a 6) pozmenila a nanovo upravila podmienky ukladania trestu prepadnutia majetku - § 58 ods. 2, ods. 3.

24. b) spáchanie trestného činu so ľst'ou a spáchanie trestného činu s použitím nátlaku (§ 122 TZ)

Ide o definíciu pojmov, ktoré sú upravené v ustanovení § 122 ods. 69 a ods. 8 TZ.

25. a) trest zákazu činnosti (§ 61 TZ).

Tento druh trestu je upravený v ustanovení § 61 TZ a u mladistvých v ustanovení § 112 TZ.

Novela Tz č. 313/2011 (bod 1) zakotvila nové odseky& 3 - 5 – sprísnenie ukladania trestu ZČ, za splnenia zákonných podmienok.

25. b) niektoré formy trestnej súčinnosti (§ 337-341 TZ)

Tieto trestné činy sú upravené v štvrtom diele ôsmej hlavy osobitnej časti TZ.

Patria sem trestné činy :

- Podnecovanie (§ 337)
- Schvaľovanie tr. činu (§ 338)
- Nadržovanie (§ 339)
- Neoznámenie tr. činu (340)
- Neprekazenie tr. činu (§ 341)

Treba sa zamerať na zákonné znaky jednotlivých skutkových podstát, najmä z hľadiska naplnenia objektívnej stránky pri trestných činoch neprekazenia a neoznámenia trestného činu (§ 340 a § 341 TZ).

Nad rámec otázok – pretože zrejme omylom vypadli trestné činy proti slobode) – treba upozorniť na novelu TZ č. 262/2011, ktorá zakotvila novú skutkovú podstatu – trestný čin „ Ochrana súkromia v obydlí “

- § 194a TZ, ktorý patrí do tohto prvého dielu druhej hlavy TZ.

V Bratislave 10. 2.2013

JUDr. Pavol Toman
predseda senátu
Najvyšší súd SR